

Resultaten enquête Koersdocument Omgevingsvisie Hattem Maart 2021

25 mei 2021

Inhoud

1	Herkomst deelnemers enquête.....	3
2	Omgevingsvisie: 3 thema's.....	5
2.1	Thema 1: Vitale samenleving	5
2.2	Thema 2: Samen duurzaam.....	13
2.3	Thema 3: Levendig landschap tussen Veluwe en IJssel.....	18
3	Omgevingsvisie: Deelgebieden	25
3.1	Deelgebied 1: Binnenstad	25
3.2	Deelgebied 2:Woongebieden.....	26
3.3	Deelgebied 3: Enken en Kampen.....	27
3.4	Deelgebied 4: Uiterwaarden	28
3.5	Deelgebied 5: Polders.....	29
3.6	Deelgebied 6: Veluwe.....	30
3.7	Deelgebied 7: Veluwerand	31
3.8	Deelgebied 8: Bedrijvenparken	32
4	Omgevingsvisie: Woningbouw	34
4.1	Vraag 1: Meer woningen	34
4.2	Vraag 2: Waar bouwen we woningen?	35
4.3	Vraag 3: Welk type woningen?.....	36
5	Omgevingsvisie: Duurzaamheid	37
5.1	Vraag 1: Hoeveel duurzame energie?	37
5.2	Vraag 2: Zonne-energie, windenergie of?	37
5.3	Vraag 3: Waar zonnepanelen?	38
5.4	Vraag 4: Waar windmolens?	40

1 Herkomst deelnemers enquête

Inleiding

Voor uw liggen de resultaten van een aantal online enquêtes die in maart zijn uitgezet via de website SamenHattem.nl gebruik makend van de tool CitizenLab. In de enquête zijn veel vragen gesteld over onderdelen van het Koersdocument.

In twee aparte enquêtes is ingezoomd op een aantal aspecten van woningbouw en duurzaamheid (energie). Dit omdat naar verwachting op die terreinen de komende jaren de grootste opgaven liggen voor de gemeente Hattem.

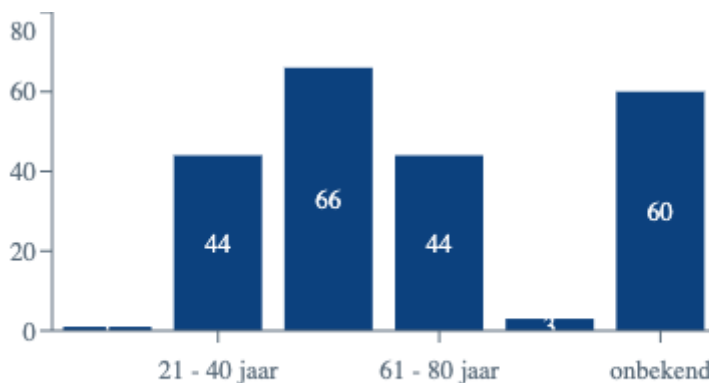
Overall score

Van de 217 mensen die zich ingeschreven hebben bij CitizenLab via SamenHattem hebben er 196 de vragen over wonen beantwoord. Voor de overige vragen ligt dat rond de 100. Het aantal ingevulde enquête ligt daarmee wat hoger dan bij de Groenvisie en de Energietransitie. En de aantallen zijn vergelijkbaar met bijvoorbeeld een gemeente Hilversum (90.000 inwoners). Uit een vast panel van 2.000 deelnemers kwamen 1.100 ingevulde enquêtes retour. Daarbij past wel de kanttekening dat de enquête in Hilversum veel beknopter was en daar al langer met een panel voor online-enquêtes wordt gewerkt.

Aan de hand van een paar vragen hebben we een beeld proberen te krijgen van de deelnemers aan de enquête. Uit oogpunt van privacy is het aantal vragen beperkt en is beantwoording vrijwillig. De meeste mensen hebben een indicatie van hun leeftijd gegeven. Van de 217 hebben 127 ook hun straatnaam ingevuld.

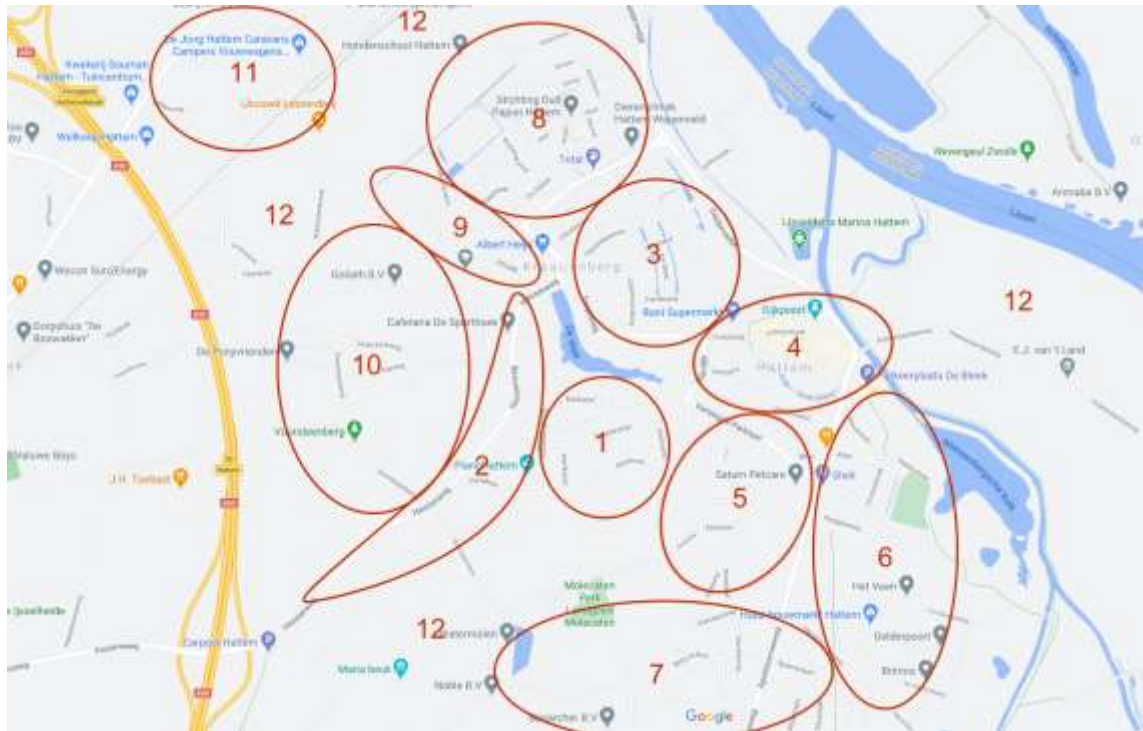
Leeftijdsopbouw

Het overzicht van de deelnemers aan de Citizenlab-enquête qua leeftijd ziet er als volgt uit.

Herkomst

De verdeling naar straatnamen is geclusterd naar een wijkindeling. Hattem kent geen vast wijkindeling. Voor de enquête is de volgende indeling gebruik:

De resultaten, qua herkomst zijn als volgt:

1 Hogekamp en omgeving	12
2 Hessenweg en omgeving	7
3 Zandkamp en omgeving	22
4 Binnenstad en omgeving	14
5 Saturn Petfood en omgeving	9
6 't Veen en omgeving	8
7 Veld/villawijk in het bos	7
8 Hattem noord	26
9 Hilsdijk en omgeving	3
10 Vijzelpad en omgeving	11
11 Netelhorst	1
12 Buitengebied (Hoenwaard, richting Zalk etc)	7
	127

2 Omgevingsvisie: 3 thema's

2.1 Thema 1: Vitale samenleving

(69 respondenten)

Kunt u zich vinden in onderstaande uitgangspunten. Geef een score.

1 helemaal oneens

2 oneens

3 neutraal/geen mening

4 eens

5 helemaal mee eens

Gemiddelde score onderwerpen thema Vitale samenleving:

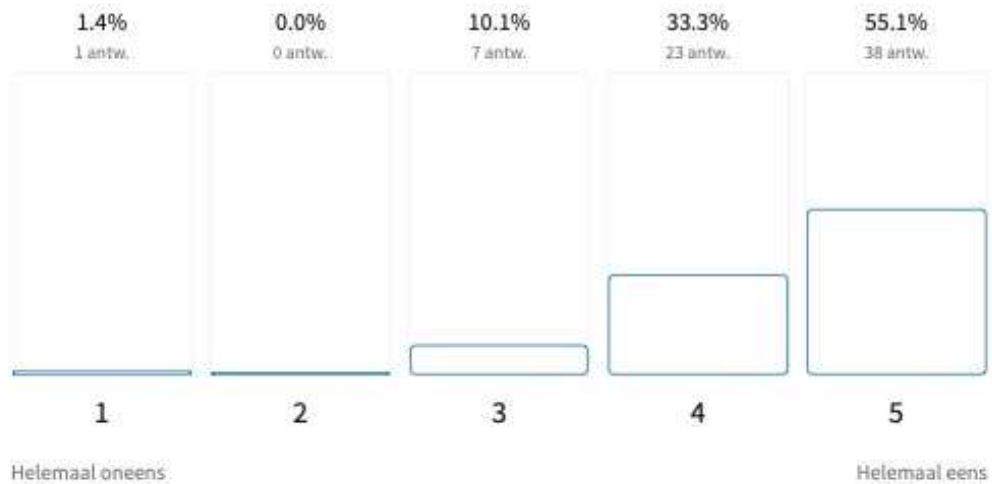
Prettig wonen	4,7
Veilig	4,7
Samenwerken	4,4
Zorgen voor elkaar	4,4
Arbeidsmarkt	4,4
Preventie	4,3
Financiën	4,3
Wonen	4,3
Kunst en cultuur	4,0
Voorzieningen	3,9
Jeugd	3,8

De score en uitleg per thema volgt hieronder:

Samenwerken

We werken samen met maatschappelijke organisaties, zorg- en welzijnspartners om maatschappelijke doelen te bereiken.

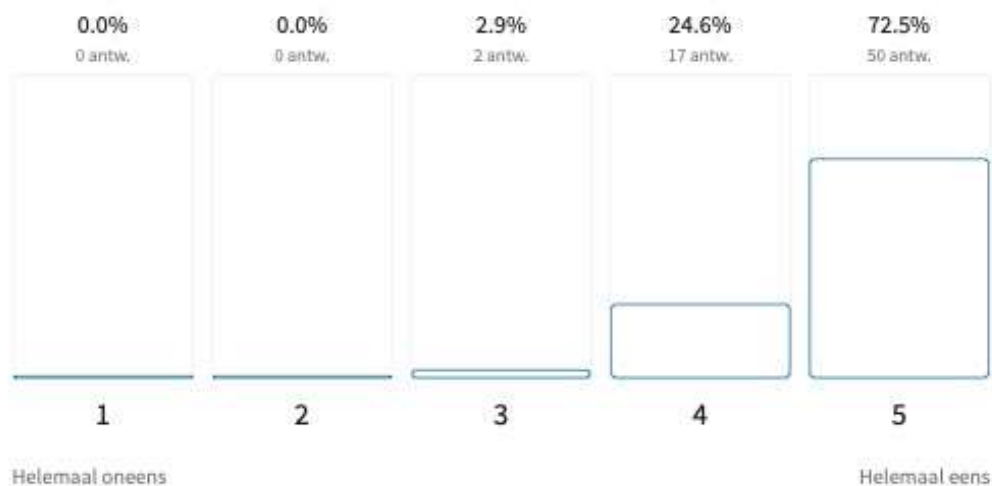
4.4 Gemiddelde beoordeling

Prettig wonen

Iedereen moet een leven lang prettig in Hattem kunnen wonen en leven, in een gemeente met een menselijke maat. We maken werk van een gezond Hattem met een schone, rustige, veilige, groene en beweegvriendelijke leefomgeving.

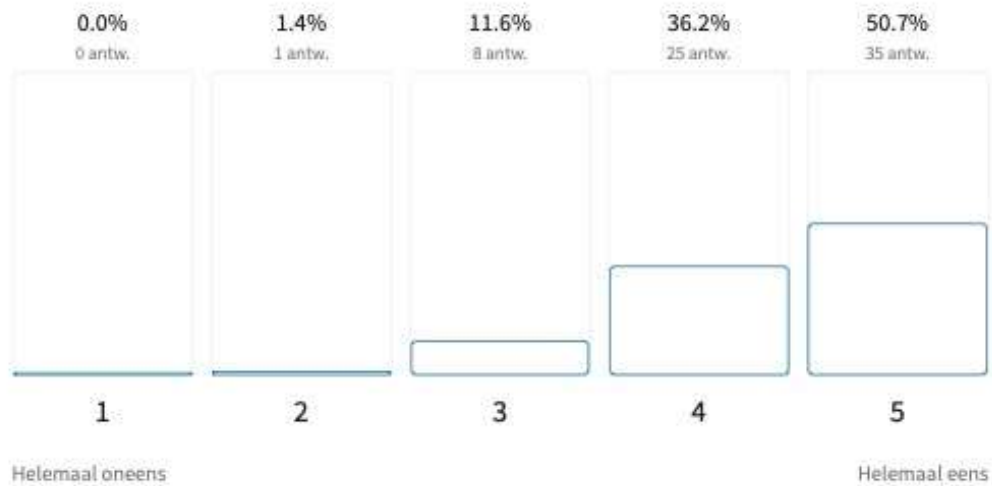
4.7 Gemiddelde beoordeling

Zorgen voor elkaar

In Hattem zorgen we voor elkaar en met elkaar voor Hattem. We stellen sociale samenhang, vertrouwen en participatie (meedoen) centraal. We zetten in op betekenisvolle sociale netwerken.

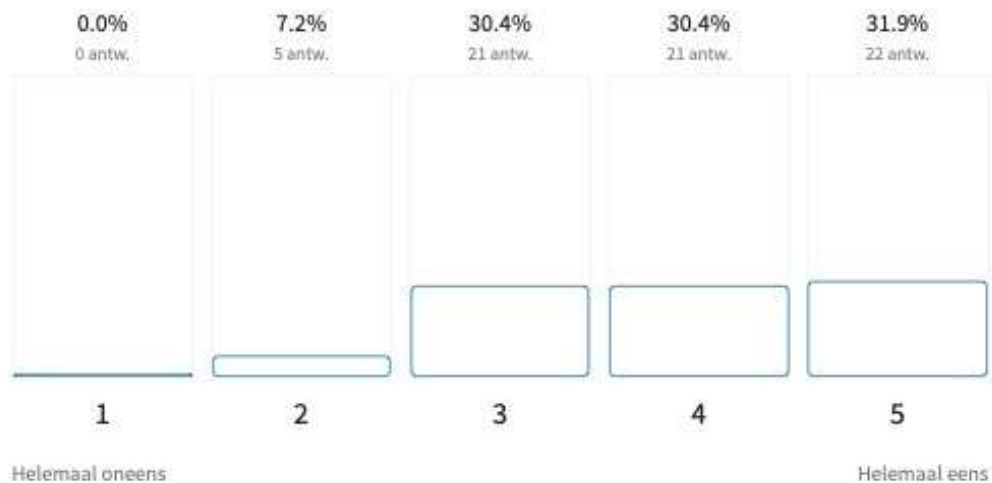
4.4 Gemiddelde beoordeling

Voorzieningen

Voorzieningen worden zoveel mogelijk geclusterd en we zien deze als ontmoetingsplaatsen van inwoners en activiteiten.

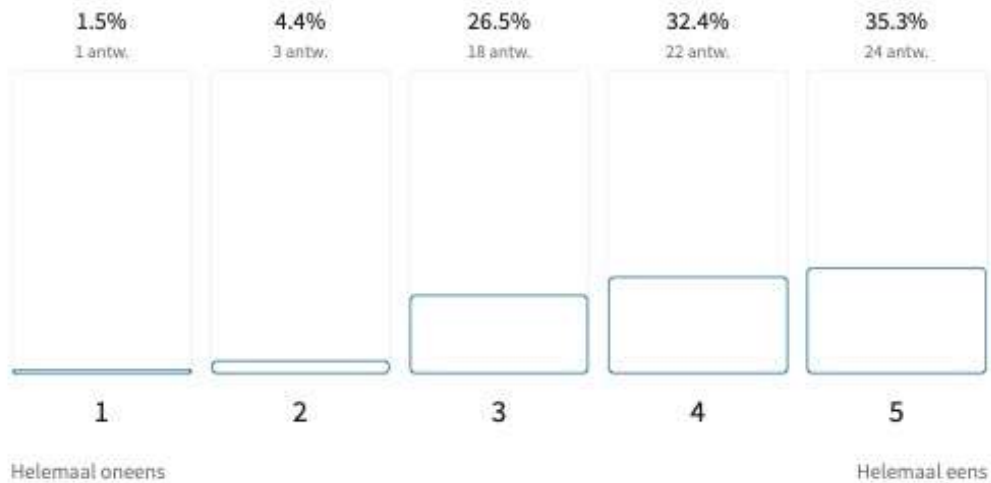
3.9 Gemiddelde beoordeling

Gezond en sportief

Hatterem heeft een gezonde en sportieve samenleving waarin iedereen meedoet. Hatteremers zijn zich bewust hoe ze met hun leefstijl hun gezondheid positief beïnvloeden.

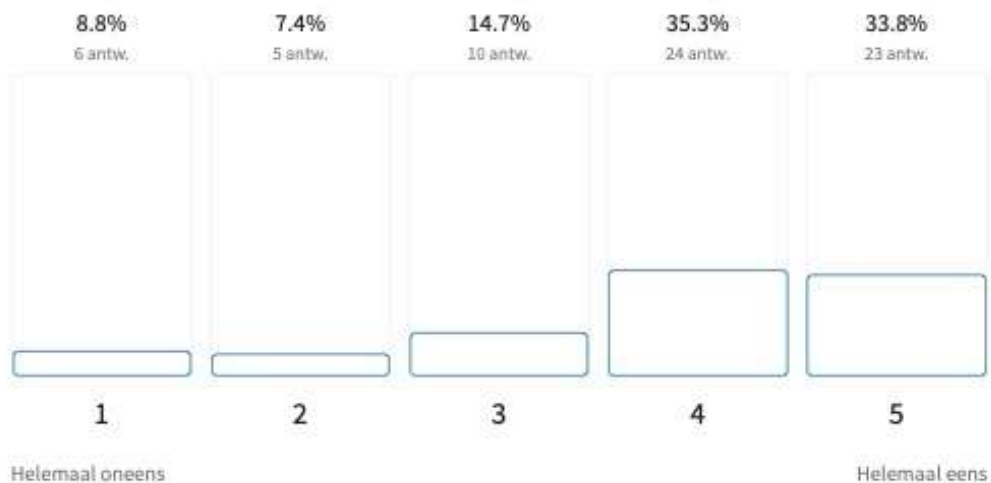
4.0 Gemiddelde beoordeling

Jeugd

Kinderen en jongeren groeien in Hatterem gezond op in een veilige en vertrouwde omgeving en kunnen zich maximaal ontwikkelen, zodat zij opgroeien tot zelfredzame mensen. Daarvoor ontwikkelen we drie integrale kindcentra (IKC).

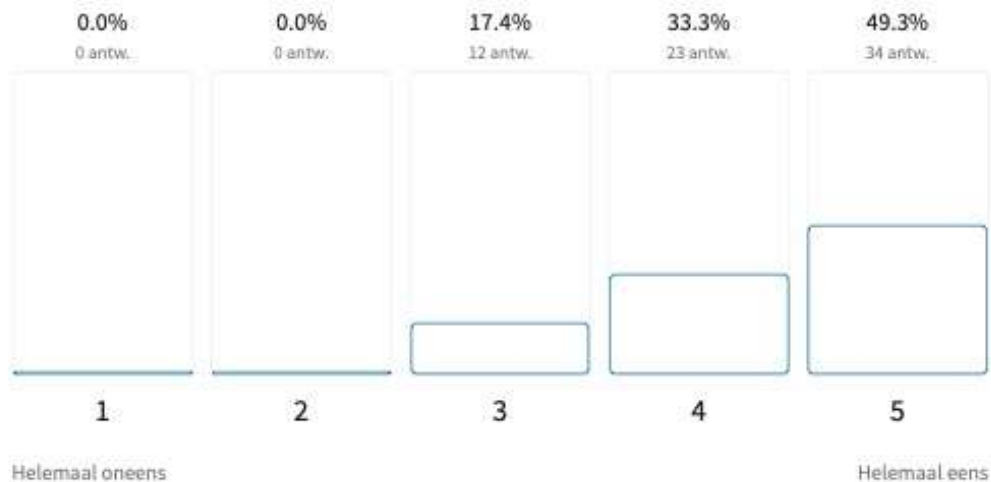
3.8 Gemiddelde beoordeling

Preventie

We zetten in op preventie en vroege signalering, zodat we problemen in een vroeg stadium in beeld hebben en kunnen aanpakken. Bij het bieden van hulp en ondersteuning is het principe 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur leidend.

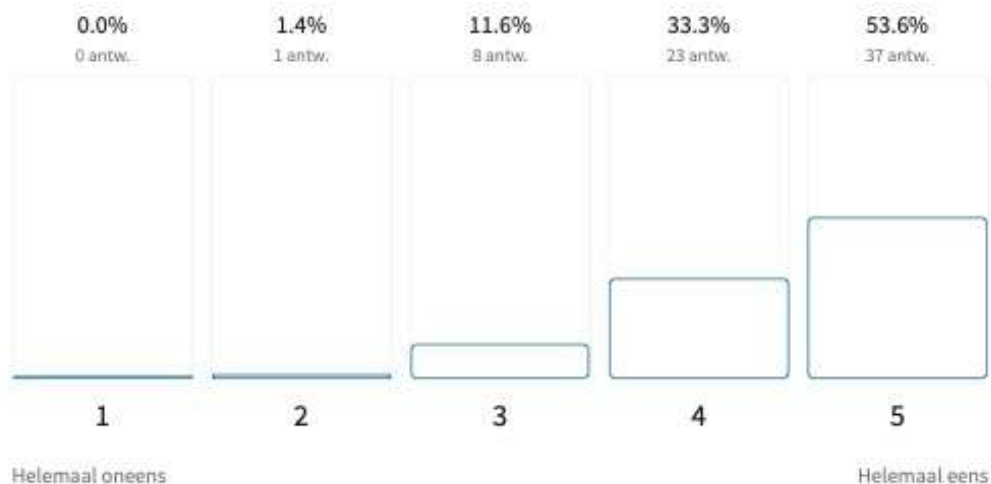
4.3 Gemiddelde beoordeling

Arbeidsmarkt

We willen dat de lokale arbeidsmarkt toegankelijk is voor iedereen, ook voor mensen met een arbeidsbeperking, ouderen en migranten (inclusief). Ook werken we aan een goede aansluiting op de regionale arbeidsmarkt.

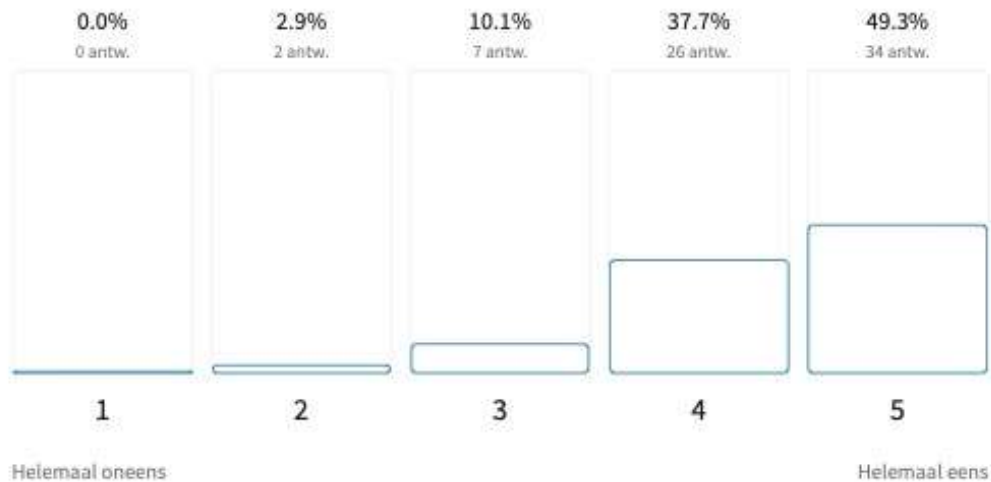
4.4 Gemiddelde beoordeling

Financiën

We houden aandacht voor de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners (vooral kinderen).

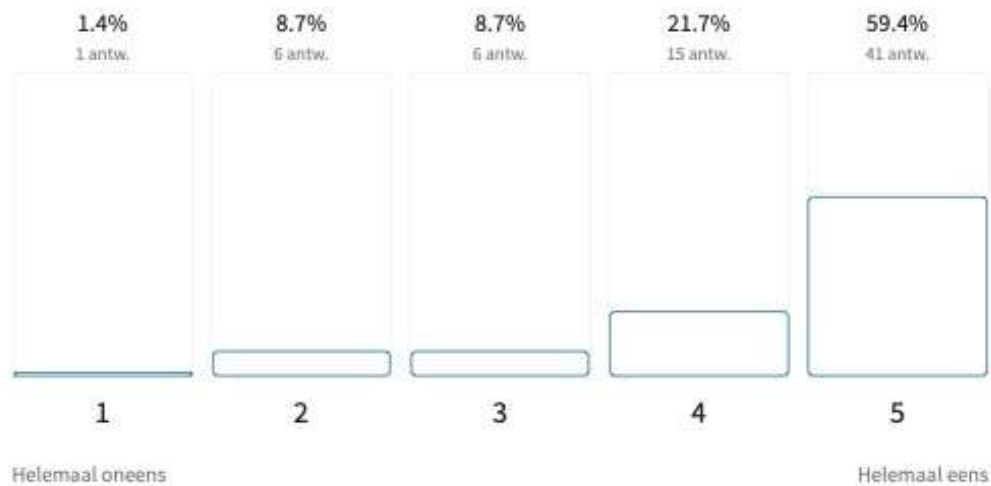
4.3 Gemiddelde beoordeling

Wonen

We bouwen passende woningen en levensloopbestendige wijken (denk aan 't Veen) vooral voor de eigen woningbehoefte. We bouwen zoveel mogelijk binnen de bebouwde kom van Hattem (dit heet inbreiding).

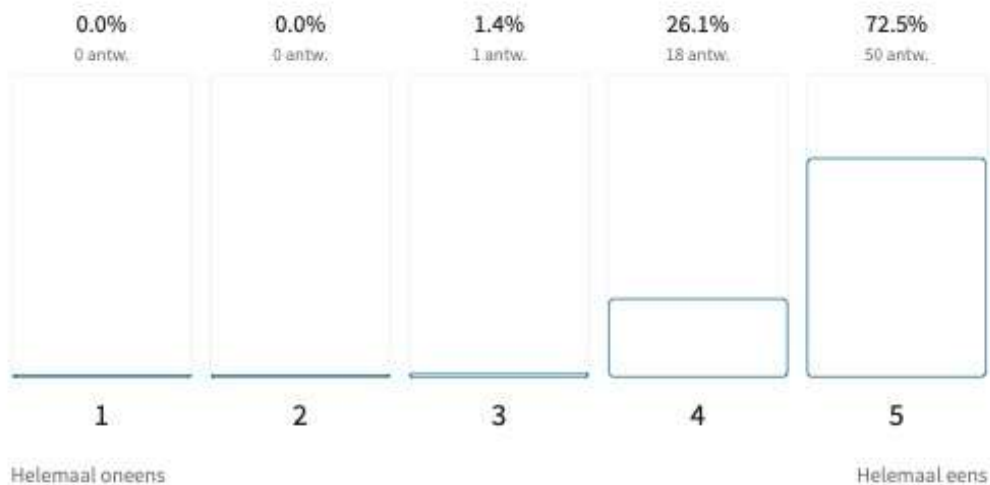
4.3 Gemiddelde beoordeling

Veilig

We willen een veilige gemeente blijven, die inwoners ook als veilig ervaren.

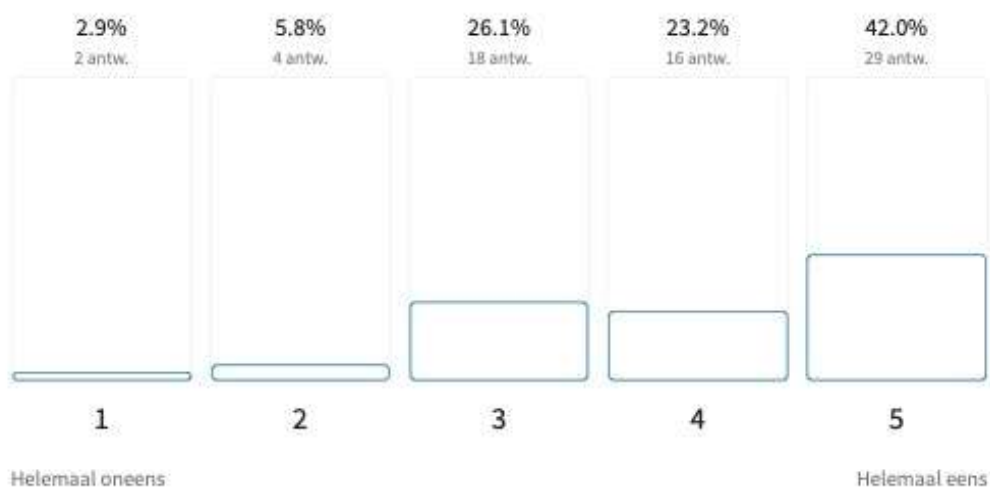
4.7 Gemiddelde beoordeling

Kunst en cultuur

We zetten ons in voor kunst en cultuur, omdat dit bijdraagt aan een aangenaam leefklimaat.

4.0 Gemiddelde beoordeling

Toelichting over het thema vitale samenleving:

- PAPIER - met alle punten eens, behalve met punt 10. Goed dat er gebouwd wordt, ook voor ouderen. Een groep wordt alleen vergeten. De ouderen die graag willen verhuizen naar een appartement, maar net een inkomen hebben boven de huurgrens. Dat zijn er meer dan jullie denken.
- Alle punten zijn relevant. Mee oneens zijn is dan ook niet aan de orde.
- Vooral het wonen staat bij ons hoog op het lijstje. Daarbij denken we aan de jonge mensen uit Hattem, die graag een huis in Hattem willen en niet aan Zwollenaren (of westerlingen) die alle mooie plekjes voor de neus van Hattemers lijken weg te kapen. Waarom krijgen Zwolse verkoop-makelaars en Zwolse notarissen het werk toegewezen terwijl hier in Hattem genoeg potentieel is. Voor ons het van groot belang dat de prachtige IJssel groenstrook zo blijft als hij is!

- Mooie thema's, er zijn denk ik weinig mensen die het er niet mee eens zullen zijn. Maar het zijn allemaal open deuren en weinig concreet; grote mooie woorden. Verder is het wel erg belerend vanuit een gemeente
- Hattem is kleine gemeente. Noodzaak clusteren voorzieningen moet geen dogma zijn.
- Ik heb in de score aangegeven wat ik belangrijk vind, niet of ik vind dat Hattem deze score ook daadwerkelijk verdient
- Deze enquête geeft geen inzicht in prioriteiten. Men kan niet anders dan met alles eens zijn lijkt mij. De kwaliteit laat te wensen over.
- Hattem wil veel, maar is een te klein stadje om alle voorzieningen binnen de eigen gemeente te hebben / te kunnen aanbieden. 3 IKC's is teveel beter is 2 IKC's die bestaan uit clusters van elk 3 scholen. Het eerstvolgende IKC moet op het voormalige Noordgouw-terrein komen.
- Ik hoop dat Hattem niet alleen oog heeft voor de ouderen, maar ook voor de jongere generaties
- Het realiseren van nieuwe woningen voor de Hattemers is een belangrijk thema voor de komende periode
- Het zijn algemeen geformuleerde uitgangspunten. Het wordt pas kritisch bij de uitwerkingen en financiële vertalingen
- levensloopbestendige Hoven met een activiteitengebouw oud & jong met iets met dieren.
- Wat ik vreemd vind in de visie is dat er zo weinig rekening wordt gehouden met de externe ontwikkelingen. Daar lees ik niets over. Verdere digitalisering, circulariteit, toename van integratie vraagstukken, grens overschrijdende karakter van Hattem op de provincie grens. Groei van Zwolle en enorme tekort aan woningen
Tevens vind ik het raar dat op thema duurzaamheid Powered bij Hattem als partij wordt genoemd in een visie document voor de toekomst. Dat is een operationele keuze die je vastlegt
- Mbt de 3 IKC. Ik ben van mening dat dit er teveel zijn. Veel te duur voor de Gemeente Hattem. En zeker met het aantal kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar.
Gekeken moet worden naar een mogelijkheid om bv de eerste twee jaren van het VO ook te integreren in een IKC in Hattem. Voorbeelden genoeg.
- Het zijn wel 'inkoppers', ik niet dat er veel mensen tegen deze uitgangspunten kunnen zijn.
- Gezien de beperkte mogelijkheden woningen uitsluitend bestemmen voor mensen met een economisch en sociale binding met Hattem
- Graag ook inzetten op senioren die nu in duurdere huizen wonen en willen verhuizen naar bv appartementen. Die worden nu niet in Hattem gebouwd voor mensen met teveel aan inkomen, alleen voor mensen met minderinkomen worden appartementen gebouwd. Deze mensen met teveel aan inkomen verkopen uiteindelijk hun huizen en moeten naar een appartement in een andere gemeente, zoals Heerde , Epe , Zwolle en Apeldoorn. Het zijn echte Hattemers die graag in Hattem willen blijven, maar niet kunnen.
- Bij alle stellingen wordt niet aangegeven op welke wijze men iets wil bewerkstellen. Te algemeen en zonder concrete aanpak. Manier van vraagstelling is uit op alleen positieve reacties.
- Vooral aandacht voor levensloopbestendige woningen met 1 slaapkamer op de begane grond, waardoor doorstroming makkelijker wordt.
- Niet inzetten op kwantiteit maar kwaliteit van leven. Hattem is groot genoeg.
- Ook graag veel aandacht voor groen en biodiversiteit.
- Er is buiten de bouwde kom ook ruimte voor "passend" bouwen niet alleen inbreiding is noodzakelijk.

2.2 Thema 2: Samen duurzaam

Kunt u zich vinden in onderstaande uitgangspunten. Geef een score.

1 helemaal oneens

2 oneens

3 neutraal/geen mening

4 eens

5 helemaal mee eens

Gemiddelde score onderwerpen thema:

Klimaatadaptie 4,6

Waterkwaliteit 4,5

Circulair 4,4

Mobiliteit 4,3

Samen 4,3

Warmtetransitie 3,9

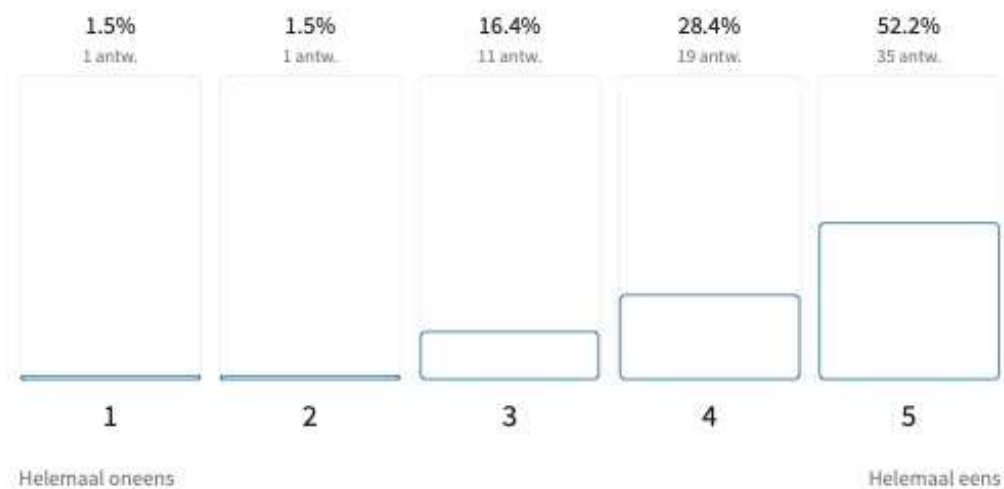
Energieneutraal 3,8

De score en uitleg per thema volgt hieronder:

Samen

Samen met inwoners, ondernemers en onze partners maken we Hattem duurzaam.

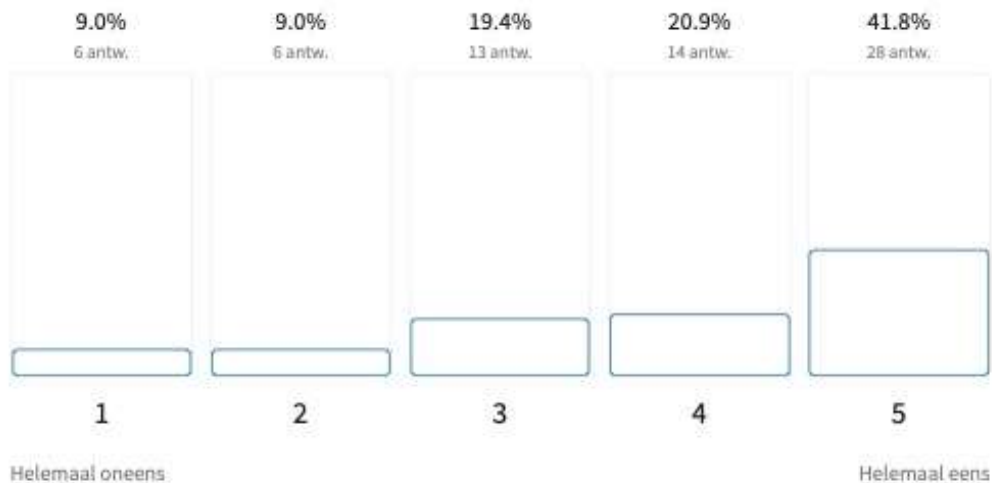
4.3 Gemiddelde beoordeling

Energieneutraal

We stimuleren duurzame energie vooral door zonnepanelen op daken. Ook kijken we naar de mogelijkheden voor zonnevelden en windenergie, passend bij het Hattems karakter en de lokale vraag

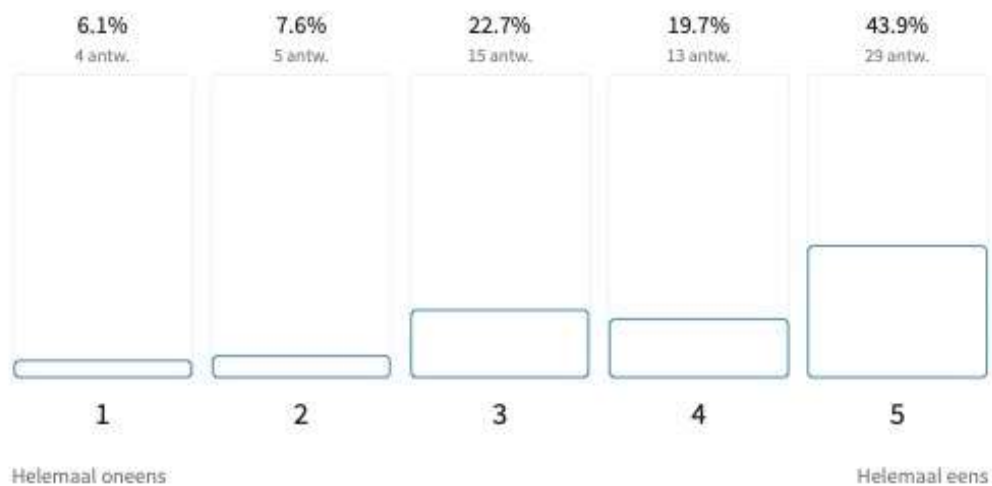
3.8 Gemiddelde beoordeling

Warmtetransitie

In 2050 is Hattem aardgasloos. Reële opties in Hattem zijn restwarmte uit afvalwater, warmte uit oppervlakte water en elektrisch verwarmen (all electric). Hierbij is het belangrijk dat deze ontwikkelingen niet leiden tot problemen bij mensen met een kleine portemonnee.

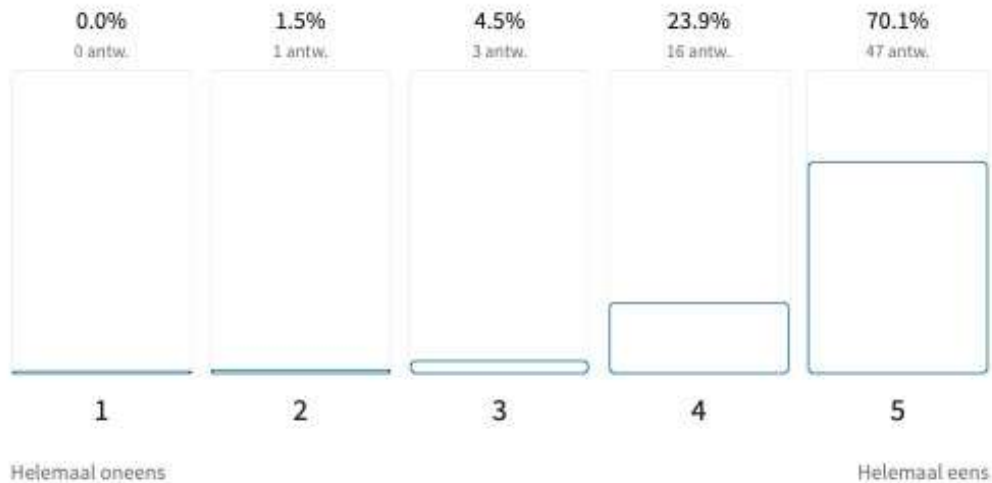
3.9 Gemiddelde beoordeling

Klimaatadaptie

We zorgen voor voldoende groen binnen de bebouwde kom. Zo blijft het koeler tijdens hete dagen en willen we wateroverlast en droogte voorkomen.

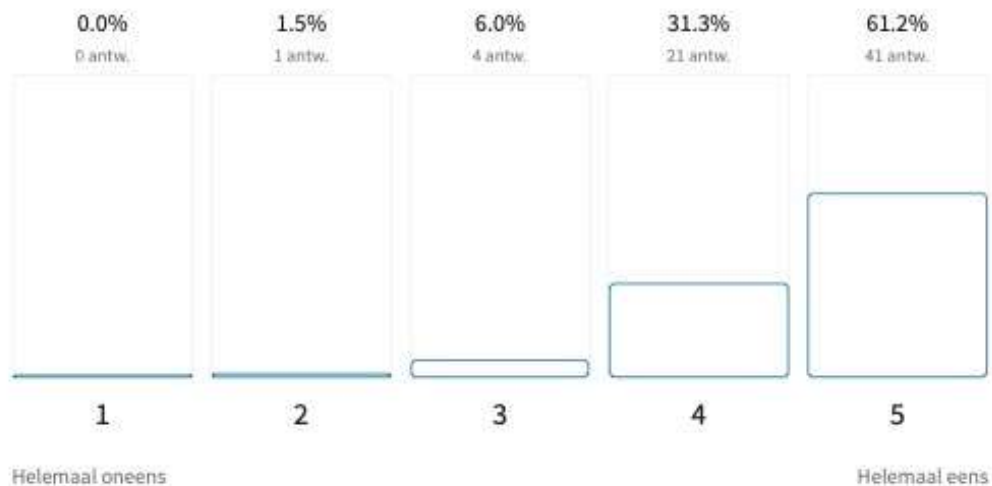
4.6 Gemiddelde beoordeling

Waterkwaliteit

We zetten ons in voor de kwaliteit van ons water. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat regenwater niet in het riool terechtkomt.

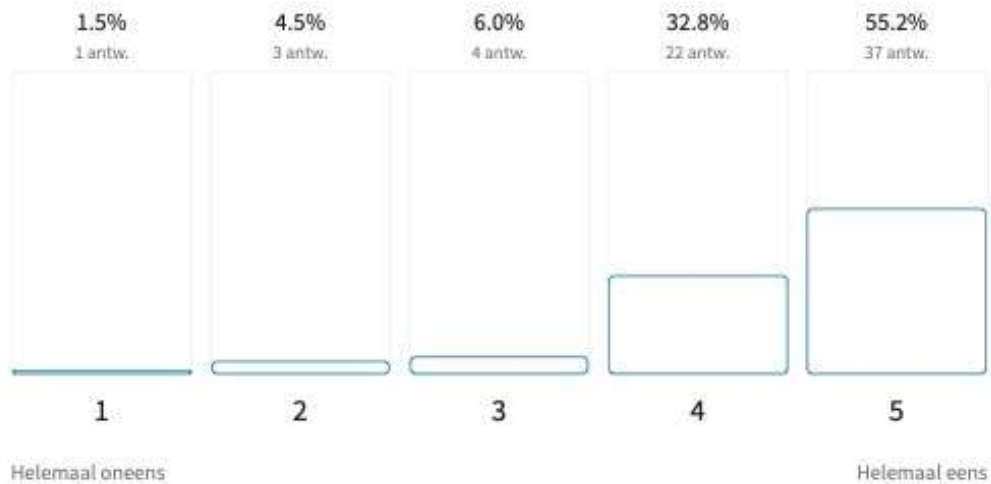
4.5 Gemiddelde beoordeling

Circulair

We zetten ons samen in voor een samenleving zonder afval en geven hierin als gemeente zelf het goede voorbeeld.

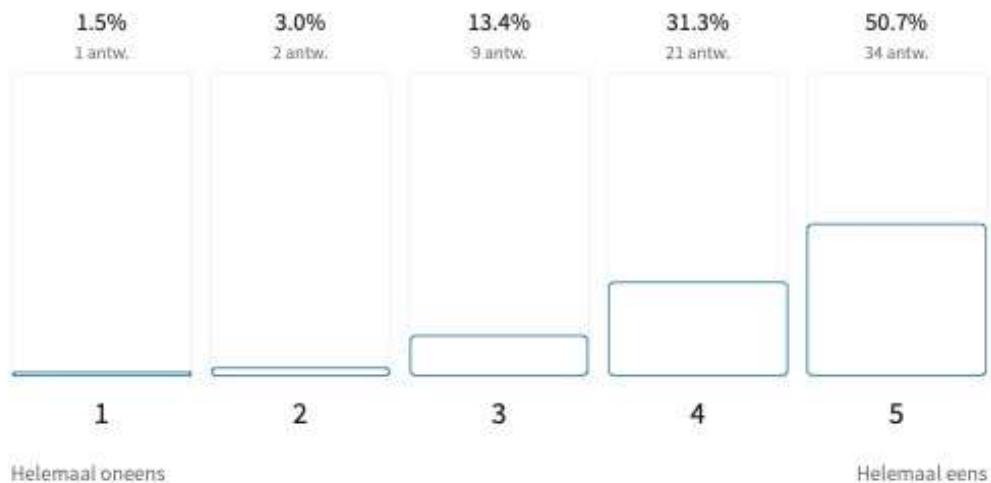
4.4 Gemiddelde beoordeling

Mobiliteit

We stimuleren duurzame mobiliteit met schone en stille voertuigen (elektrische auto's en e-bikes). Ook stimuleren we het gebruik van de fiets.

4.3 Gemiddelde beoordeling

Toelichting over het thema samen duurzaam:

- Onderzoek de mogelijkheid van collectieve tijdelijke warmte en energie opslag. Dit voor dag /nacht cyclus en zomer/winter.
- De binnenstad lijkt mij een probleem. De huizen zijn niet goed te isoleren.
- Duurzaamheid is ontzettend belangrijk.
- Geen zonnepanelen!
- Zonnepanelen op daken en windenergie heel goed. Ik ben niet voor zonnepanelen; die moeten zoveel mogelijk voorkomen worden.

- Ook hier weer veel container begrippen en omschrijvingen. Ja, voor zonne-energie nee voor een park, dus de werkelijkheid en de hoe is veel genuanceerder. Jammer dat dat in deze stellingen niet meer naar voren komt
- M.b.t. mobiliteit zou ik willen dat het autoverkeer ontmoedigd wordt.
- Geef de wegen in Hattem meer hetzelfde karakter. Maak de sluiproutes autoluw en stimuleer de fietspaden. En houd a.u.b. uniformiteit in wegdek en in markeringspaaltjes... elk kruispunt heeft andere paaltjes....
- Kwaliteit van de enquête is erg laag
- Vraag 20 kan beter in 2-en gesplitst. Ben voor uitbreiding fietsvoorzieningen, maar tegen (speel)ruimte opslokkend particulier blikbezit in de openbare ruimte (lees: geparkeerde auto's)
- Zonnepanelen horen op daken en niet op de grond. Grond is een schaars goed, zeker in Hattem, en die moet behouden blijven voor natuur.
- De Waa is een kostbaar stukje groen/water in Hattem. Laat dat ongemoeid en gebruik het niet voor b.v. zonnepanelen of warmte - koude - opslag wisselingen (of hoe dat ook mag heten).
Maak van de volkstuintjes bij de Waa een stadsboerderij/coöperatie. Vanuit het lidmaatschapsgeld kan een boer worden betaald. Hattemers eten dan producten van de eigen stadsboerderij. Schoolkinderen kunnen er tuinieren. Er ontstaat een aantrekkelijk groen belevingsgebied.
- Goed dat er over nagedacht wordt, maar Hattem hoeft niet het "beste jongetje van de klas" te zijn als het hier over gaat. Voor gas is er momenteel nog niet echt een goed alternatief...
- Ook weer mooie intenties. Maar geef aan waar gekozen moet worden en hoe afspraken juridisch vastgelegd worden in de Omgevingsverordening. Kies nu al en wees niet vrijblijvend
- mooie plannen maar wel duidelijk kostenplaatje erbij, voor inwoners met koopwoningen/ subsidie mogelijk.
- Circulariteit, inclusiviteit, moet je dan ook terug zien in de aanbestedingen , gebeurt dat ook? En ook in vergunningen beleid, door ruimte in omgevingswet te gebruiken. Geen giftige zonnepanelen etc. Hele daken zonne-energie verplichten bij nieuwbouw. Ambitie op klimaat niveau kan en moet ambitieuzer. Mis dat we ook gaan samenwerken met kennis instituten en partner gemeentes . Niet steeds wiel zelf uitvinden als kleine gemeente
Die kennis en kunde kunnen we nooit hebben
- Overall binnen de bebouwde kom 30 km/u, stimuleert fietsen en is veiliger. Meer veilige oversteekplaatsen (ik mis er een aan de Nieuweweg rond de Nieuwstad) dit stimuleert wandelen. Met andere woorden: auto's ontmoedigen
- Ook hiervoor geldt dat het allemaal inkoppers zijn
- Er wordt onder het mom van duurzaamheid veel alternatieven bedacht die achteraf niet zo duurzaam blijken te zijn. Denk aan biomassa i.p.v. gas. Inzetten van kernenergie en waterstof voor gas is vele malen duurzamer.
- Gasloos kunnen we nooit, indien we geen Atoomenergie accepteren. Dan inzetten vind ik op waterstofgas. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het huidige gasleidingstelsel.
- In 2050 van het gas af is al achterhaald dat dit niet haalbaar is bij huizen gebouwd voor 1980 . Hier fors op inzetten is weggegooid geld. Op gas stoken is al erg duurzaam. Zonnepanelen oke maar windmolens liever niet=horizon vervuiling en dat wil je juist niet in deze mooie omgeving.
- Bij alle stellingen wordt niet aangegeven op welke wijze men iets wil bewerkstellen. Te algemeen en zonder concrete aanpak. Manier van vraagstelling is uit op alleen positieve reacties.

- Inzetten op zonne-energie op daken. Geen zonnepanelen in de natuur en geen windmolens. Laat je niet wijs maken dat aardgas vies, ja ik ben voor transitie naar elektrisch maar wel in een laag tempo. Eerst richten op verspilling (deel straatverlichting weg halen, ontmoedigen gebruik auto) Stimuleren van meer bomen ook in tuinen + kap verbod (nu is er geen drempel en verdwijnen al de iets grote bomen)
- Goede punten, maar er moet ook worden nagedacht over een slim subsidie beleid. De gemeente kan bij voorbeeld buurtinitiatieven steunen die samen hun daken of tuinen willen vergroenen.
- Aardgas vrij een prima idee maar wees ook realistisch, in een historische binnenstad met veel monumenten is dit een utopie

2.3 Thema 3: Levendig landschap tussen Veluwe en IJssel

Kunt u zich vinden in onderstaande uitgangspunten. Geef een score.

1 helemaal oneens

2 oneens

3 neutraal/geen mening

4 eens

5 helemaal mee eens

Gemiddelde score per uitgangspunt:

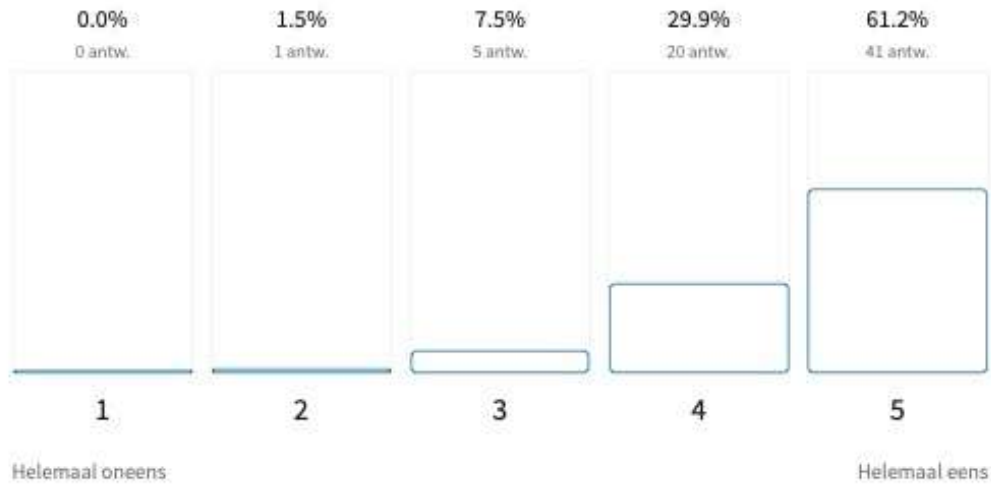
Kenmerkend Hattem	4,5
Biodiversiteit	4,5
Natuurbeleving	4,5
Bereikbaarheid	4,4
Samenhang	4,3
Nieuwe ontwikkelingen	4,3
Samenwerken	4,1
Recreatie	3,9

De score en uitleg per thema volgt hieronder:

Kenmerkend Hattem

Elementen die kenmerkend voor Hattem zijn, moeten versterkt worden. Denk aan de historische binnenstad, het Apeldoorns Kanaal, landgoederen en bepaalde lanen en enken.

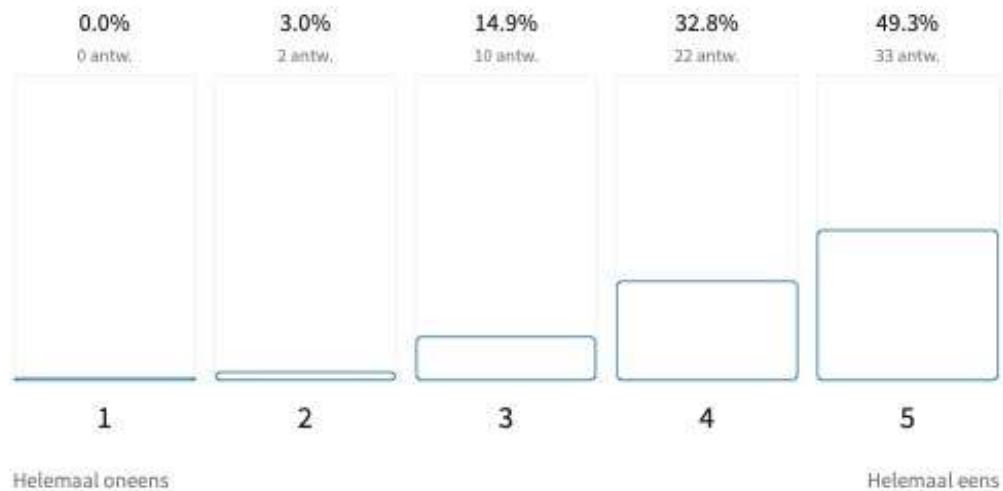
4.5 Gemiddelde beoordeling

Samenhang

De stad, Veluwe, het Apeldoorns kanaal en de IJssel moeten nog meer een geheel worden. Dit doen we bijvoorbeeld door de randen van de stad en de overgang naar het buitengebied mooier te maken.

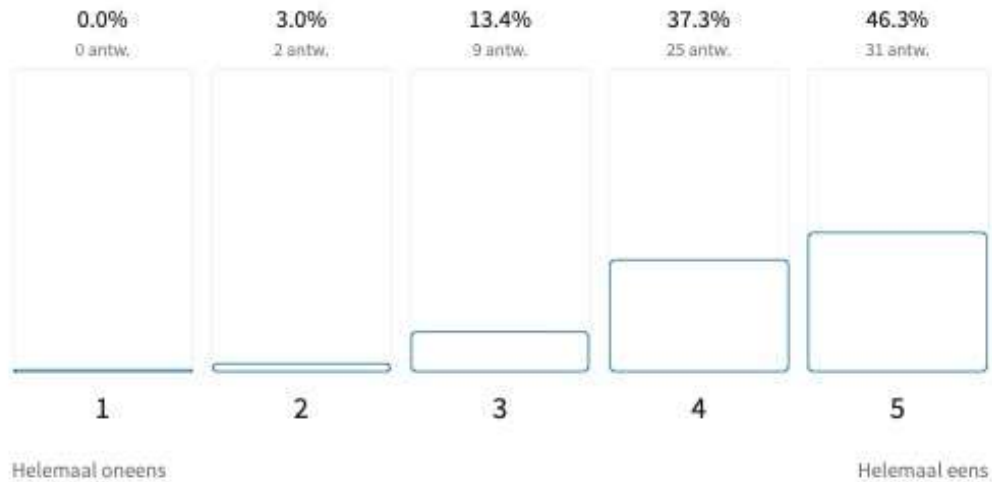
4.3 Gemiddelde beoordeling

Nieuwe ontwikkelingen

In het buitengebied moeten passen in hun omgeving en het lokale karakter versterken

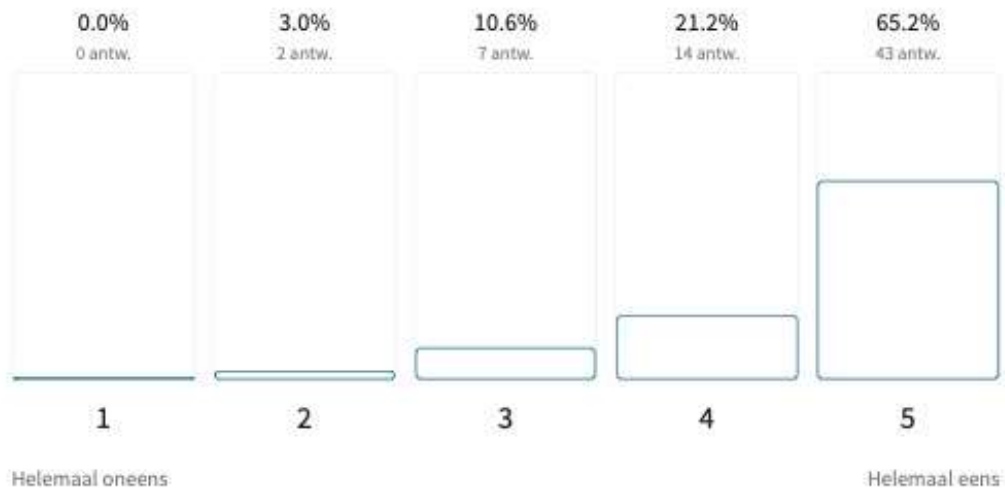
4.3 Gemiddelde beoordeling

Biodiversiteit

We verbeteren de biodiversiteit en de natuur. Door bijvoorbeeld groen aan te leggen en te herstellen en duurzame landbouw te stimuleren

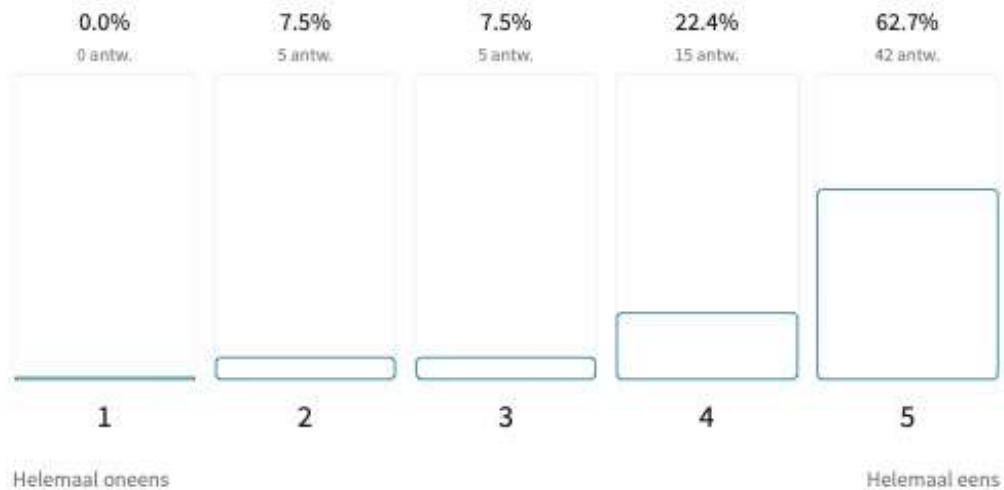
4.5 Gemiddelde beoordeling

Bereikbaar

Fietsers en voetgangers staan op één in Hattem. Hattem is bereikbaar door goede fietspaden en wegen en het openbaar vervoer.

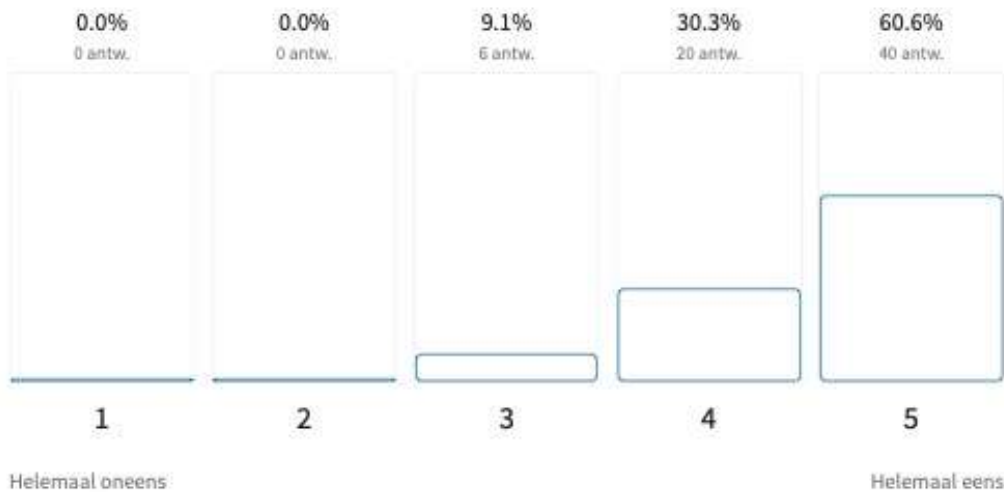
4.4 Gemiddelde beoordeling

Natuurbeleving

We zorgen voor mooie wandel- en fietspaden, in goede balans met de natuur.

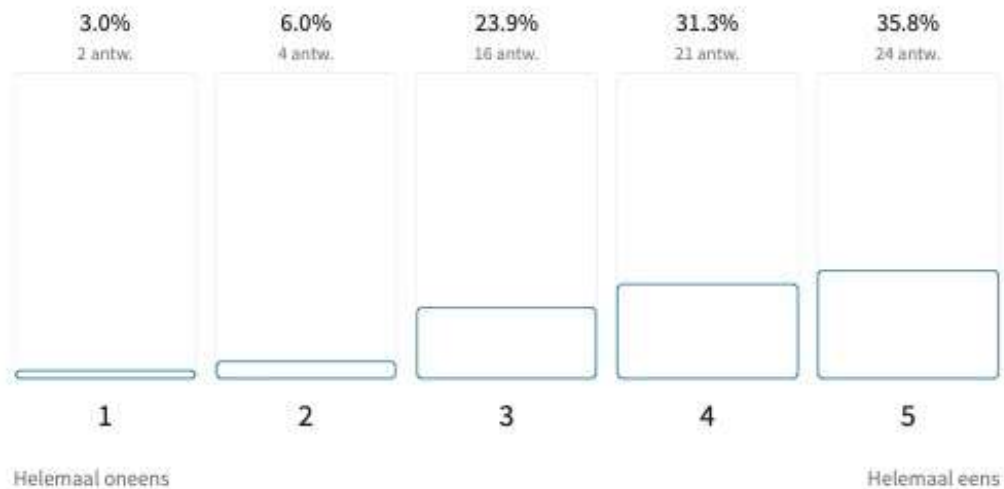
4.5 Gemiddelde beoordeling

Recreatie

Er is ruimte voor meer kleinschalige overnachtingsmogelijkheden in Hattem.

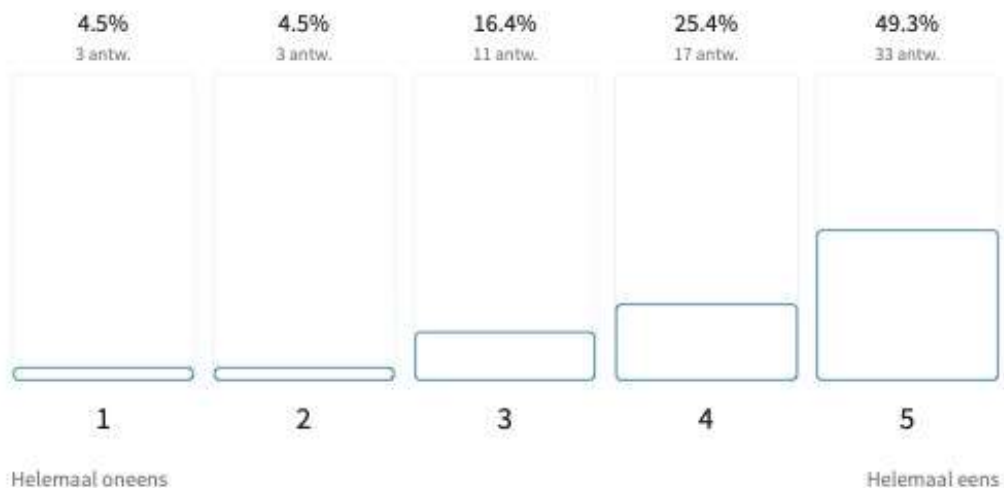
3.9 Gemiddelde beoordeling

Samenwerken

Wij werken samen met andere gemeenten in de regio Zwolle en Noord-Veluwe, bijvoorbeeld bij de energietransitie en woningbouw.

4.1 Gemiddelde beoordeling

Korte toelichting op het thema levendig landschap tussen Veluwe en IJssel:

- Liever richting Zwolle dan Noord Veluwe
- Genieten van de natuur is belangrijk voor het welzijn. Goede fiets- en wandelpaden zijn daarvoor essentieel. Er ligt al een uitgebreid netwerk, wat ik op dit moment wel mis zijn picknick plekken in het groen.
- Met deze laatste opmerking zijn wij het echt niet eens. Waarom moeten wij plaats bieden aan inwoners uit andere gemeenten die voor de "gezelligheid" in Hattem willen komen wonen? Zwolle breidt enorm uit met de wijk Stadshagen. Dat zou toch voldoende moeten zijn.
- Ook hier zijn de stellingen globaal terwijl de werkelijkheid genuanceerd is. Dus zo krijg je met de enquête denk ik niet een echt juist beeld. Tuurlijk wil iedereen duurzame landbouw ook een

regulier melkveebedrijf maar het gaat om

De wijze waar op en hoe je er komt; dat zorgt voor de discussie

- Voor het behoud van onze mooie buiten omgeving er voor waken dat geen toestemming wordt gegeven voor ongewenste bouwactiviteiten. Daar kan het gauw naar toegaan nu de gemeente de regie heeft.
- Geef de wegen in Hattem meer hetzelfde karakter de rommelige Hessenweg heeft de allure van België. Maak de sluiproutes zoals Oude kerkweg (scheren) Enkweg Vuursteenbergh autoluw en stimuleer de fietspaden. Houd a.u.b. uniformiteit in wegdek en in markeringspaaltjes.- elk kruispunt heeft werkelijk andere paaltjes....alsof er elke keer uit een andere bladzijde van de catalogus wordt gekozen.
- Overgang naar buitengebied hoeft niet persé mooier. Maar wel toegankelijker en aantrekkelijker.
- De natuur staat onder steeds grotere druk. We moeten daar heel zuinig op zijn. 'ontwikkelingen' zijn vaak geen verbeteringen. Laat natuurgebieden vaker met rust! Wees kritisch op het kappen van bomen.
- Ontwikkel een stadsboerderij in de uiterwaarden/volkstuinen Waa. Hattemers worden lid van de coöperatie. Hiervan wordt loon boer betaald. Leden eten opbrengst van eigen stadsboerderij. Hattemers kunnen meehelpen op de boerderij. Natuurbeleving. Volkstuinjes kinderen. Soort 2e kinderboerderij door vee (koe, varken, kippen).
- Hattem is uitstekend als het gaat om de balans tussen bos/uiterwaarden/stad, fietsen en recreatie.
- Ook hier is het erg vrijblijvend. Als we kiezen voor de fietser en voetganger moeten we het autoverkeer en autobezit ontmoedigen. Bijvoorbeeld door betaald parkeren in heel Hattem en zo mogelijk heel de Noord-Veluwe in te voeren. En goede parkeer- en laadvoorzieningen voor EV's op diverse plekken aan te leggen. Nu zeggen deze goede uitgangspunten niets.
- Wat is mis is een uitgesproken visie over de binnenstad. Winkels krijgen het moeilijk. Dat betekent kiezen. Het gaat over belevingsshoppen . Hattem heeft goede uitgangspositie door karakteristieke kern , aantal musea en historie met kunstenaars en filosofen. Versterk dat karakter door partners te zoeken die de kern activiteiten versterken. Zondagen open helpen om de activiteiten open te houden
- Ook hier weer: minder inzetten op auto's faciliteren door de gehele bebouwde kom een 30km/u zone te maken. Minder geluidsoverlast, minder uitlaatgassen en meer ruimte voor de natuur
- Energietransitie zal gepaard gaan met aantasting van de omgeving door windmolens en zonneparken.
- Ik vind dat we zoveel mogelijk onze eigen broek moeten ophouden. De te bouwen windmolens in Hattemerbroek, gemeente Oldebroek, hebben wij als gemeente geen enkel voordeel bij. De energieopbrengst gaat naar de gemeente Oldebroek en dus niet naar Hattem. We hebben wel de lasten.
- Het fiets beleid in Hattem + auto beleid is op dit moment super slecht. Vanaf de snelweg a 50 kom je terecht in een oerwoud van weg versmallingen en drempels. Gevaarlijk voor fietsers + door veel afremmende/ optrekkende auto's milieu en lawaai overlast. Voor vracht verkeer al helemaal onmogelijk om Hattem in te komen. Misschien niet leuk maar je hebt auto's en daar wordt in Hattem geen rekening meer mee gehouden.
- Ook hier te veel algemeenheden zonder concrete invulling.
- Bij de haven bijv. een recreatieve plek voor tourcaravans aan het water en mooie plek voor honden uitlaten. De parkeerplekken daar ook voor gebruiken en parkeren op de Bleek bijvoorbeeld.
- Ik ben voor uitbreiding van bos in de zone tussen Hattem en A50 in (doortrekken bos vuursteenbergh in combinatie met geluidswal) + vol planten zone langs A28. Tevens meer groen

in de bebouwing door meer bomen langs bijvoorbeeld Rozenboomspoor en langs wegen als dorpsweg die op nieuwe worden ingericht.

- Groene verbinding tussen Molecaten en IJssel is heel goed idee! Bv door wandelpad route Leemculeweg/Oranje Nassaulaan/Burg v Heemstralaan

3 Omgevingsvisie: Deelgebieden

(127 respondenten)

Aanvullende reacties voor 8 deelgebieden: Binnenstad | Woongebieden | Enken en kampen | Polders | Uiterwaarden | Veluwe | Veluwerand | Bedrijvenparken - Aantal respondenten: 127

3.1 Deelgebied 1: Binnenstad

(127 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Hattemse binnenstad?

- 1 Hanzestad | We beschermen de monumenten en de karakteristieke uitstraling van de binnenstad. We versterken samen met de Hattermer ondernemers de identiteit als Hanzestad op de Veluwe. 63.8% / 81 antw.
- 2 Ontmoeten | Het centrum is de plek waar Hattemers elkaar kunnen ontmoeten en samen zijn. 42.5% / 54 antw.
- 3 Voorzieningen | Hattem heeft passende voorzieningen en onderscheidt zich van andere gemeenten door haar sfeervolle kwaliteitswinkels. 42.5% / 54 antw.
- 4 Recreatie | We zorgen ervoor dat het in de binnenstad goed toeven is voor voetgangers, fietser en mensen met een fysieke of visuele beperking. 37.0% / 47 antw.
- 5 Winkelgebied | We zetten in op concentratie van winkelvoorzieningen in de Kerkstraat en Kruisstraat. Daarbuiten is ruimte voor ontwikkeling van omzetting van winkels in andere functies zoals wonen en werken. 34.6% / 44 antw.
- 6 Stadsgracht | De stadsgracht is en blijft belangrijk voor de beleving, klimaatadaptatie (wateropvang) en qua natuur. We willen deze verbinden met het buitengebied. 31.5% / 40 antw.
- 7 Visitekaartje | We knappen parkeerplaats de Bleek op en ontwikkelen deze parkeerplaats tot een aantrekkelijke

ps://2hi21xbnchp.typeform.com/report/UbX6GMKU/7ZuQfSAfKCQvFIM1?view_mode=print

toeristische entree.

22.8% / 29 antw.

3.2 Deelgebied 2:Woongebieden (127 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de Hattemse woongebieden

- 1** Voldoende woningen | Er moet gebouwd worden voor de lokale en regionale behoefte, dit doen we zoveel mogelijk binnen de bebouwde kom, op locaties zoals 't Veen. Nieuwbouw moet passen bij het dorpse karakter van Hattem.

48.8% / 62 antw.
- 2** Seniorenwoningen | Er moeten voldoende seniorenwoningen zijn, zodat ouderen kunnen verhuizen en hun hulzen vrijkomen voor bijvoorbeeld gezinnen.

44.1% / 56 antw.
- 3** Kwaliteit | Bestaande woonwijken worden waar mogelijk verbeterd en vergroend.

43.3% / 55 antw.
- 4** Bedrijven | We willen dat grote bedrijven uiteindelijk verhuizen naar bedrijvenpark H2O. dat is beter voor de bedrijven en de woongebieden.

37.8% / 48 antw.
- 5** Gezondheid | We willen de gezondheid in de woonwijken bevorderen door een goede doorstroming van verkeer (luchtkwaliteit), voldoende groen en ruimte om te bewegen.

32.3% / 41 antw.
- 6** Langer thuis wonen | Het is belangrijk dat senioren langer thuis kunnen wonen, in bijvoorbeeld een levensloopbestendige woning. We willen een woonzorgzone ontwikkelen aan de Geldersedijk en aan de Bongerd, dichtbij winkels en zorgvoorzieningen.

26.0% / 33 antw.

Verduurzamen | We stimuleren verduurzaming van maken

- 7 bestaande woningen (energiezuinig, aardgasloos). Nieuwbouw is aardgasloos (verplicht sinds 20218). We stimuleren natuurinclusieve woningen (b.v. groene daken, ruimte voor nestjes). 26.0% / 33 antw.
- 8 Ontmoeten I We streven naar voldoende ontmoetingsplekken in de woongebieden voor jong en oud. Ook bieden we ruimte aan bijvoorbeeld arbeidsmigranten en vluchtelingen. 8.7% / 11 antw.
- 9 Toegang I We zorgen ervoor dat woongebieden voor iedereen toegankelijk zijn. Ook voor mensen met een fysieke of visuele beperking. 6.3% / 8 antw.

3.3 Deelgebied 3: Enken en Kampen

(126 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Hattemse Enken en kampen?

- 1 Open I We willen dat het agrarisch poldergebied tussen Hattum en de Veluwespoorlijn open blijft. 60.5% / 75 antw.
- 2 Enken I we willen dat de enken (oude open akkers), ten zuiden van de oude spoorlijn richting de randen van de Veluwe, duidelijk zichtbaar en herkenbaar blijven. 51.6% / 64 antw.
- 3 Kampen I We willen het kleinschalig, besloten kampenlandschap tussen de stad en de A50 versterken. Nieuwe ontwikkelingen zijn mogelijk, maar moeten bijdragen aan de ruimtelijke / landschappelijke kwaliteit. 49.2% / 61 antw.
- 4 Oude Roseboomspoor I Het fietspad over het oude Roseboomspoor wordt verbreed, over de hele lengte. 48.4% / 60 antw.
- 5 Bed & breakfast I Er is in dit deelgebied ruimte is voor kleinschalige overnachtingsmogelijkheden, zoals bed & breakfasts. 29.0% / 36 antw.

3.4 Deelgebied 4: Uiterwaarden

(126 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Hattemse uiterwaarden?

3.5 Deelgebied 5: Polders

(126 respondenten)

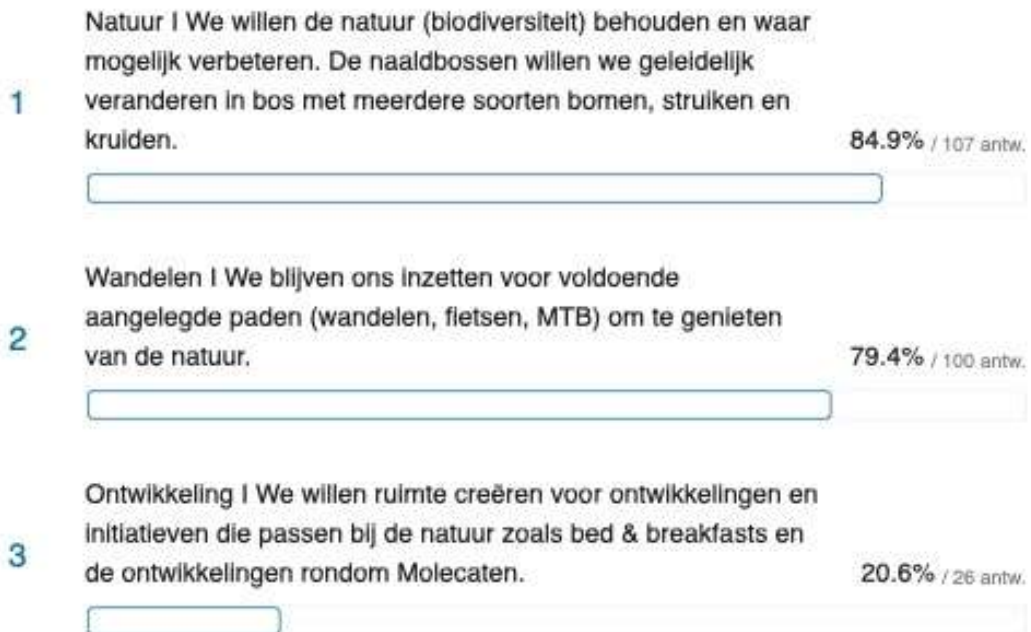
Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Hattemse uiterwaarden?

- 1 **Circulaire landbouw** | Het is belangrijk om in te zetten op circulaire landbouw, met ruimte voor de natuur. Denk aan kruidenrijke weides met insecten, vogels en kleine zoogdieren. We richten ons daarbij meer op streekproducten voor de lokale (afzet)markt. 64.3% / 81 antw.
- 2 **Recreatie** | De polders willen we beter toegankelijk maken voor recreatie - denk aan ommetjes vanuit de stad - oude cultuurhistorische routes worden hersteld. 57.1% / 72 antw.
- 3 **Blodiversiteit** | We willen de biodiversiteit – de rijkdom aan planten en dieren - in de polders verhogen. 50.0% / 63 antw.
- 4 **Openheid** | De openheid en het agrarisch karakter van de polder moeten behouden worden. 39.7% / 50 antw.
- 5 **Woningen en bedrijven** | In de polders bieden we in principe geen ruimte voor nieuwe woningen of bedrijven, tenzij de kwaliteit van de polder erdoor verbeterd, omdat bijvoorbeeld een oude schuur of loods vervangen wordt. 32.5% / 41 antw.

3.6 Deelgebied 6: Veluwe

(126 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Veluwe?

3.7 Deelgebied 7: Veluwerand (127 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de Veluwerand?

- 1 Groen | Het groene karakter van dit gebied willen we behouden. 77.2% / 98 antw.
- 2 Ecologische verbinding | We willen een sterke ecologische verbinding maken tussen de Veluwe en de IJssel. Ook willen we dat grote en kleine wilde dieren het Apeldoorns Kanaal en de Apeldoornseweg veilig kunnen passeren. 55.9% / 71 antw.
- 3 Recreanten | We willen in het gebied een aantrekkelijke verbinding voor recreanten creëren, tussen het Apeldoorns Kanaal en de stad. 43.3% / 55 antw.
- 4 Sportvoorzieningen | We willen het goede aanbod aan sportvoorzieningen behouden en waar mogelijk intensiever gebruiken, bijvoorbeeld door aanleg van kunstgras. 32.3% / 41 antw.
- 5 Verblijfsrecreatie | We willen ook in dit gebied ruimte bieden aan kleinschalige. (verblijfs)recreatie (denk aan een Bed & Breakfast) als deze goed worden ingepast in het groen en het niet ten koste gaat van de natuur. 28.3% / 36 antw.

3.8 Deelgebied 8: Bedrijvenparken (126 respondenten)

Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van de bedrijvenparken?

- 1 Grote bedrijven | We stimuleren vertrek van grote bedrijven vertrekken uit 't Veen en van andere gebieden naar bedrijvenpark H2O. 63.5% / 80 antw.
- 2 H2O | We willen bedrijvenpark H2O verder ontwikkelen als een duurzaam en bereikbaar bedrijventerrein, waar gebruik wordt gemaakt van zonne-energie. 50.8% / 64 antw.
- 3 Netelhorst | Kansen om bedrijvenpark Netelhorst te verduurzamen, willen we benutten. Denk aan zonnepanelen op daken en het benutten van restwarmte van de lokale waterzuiveringsinstallatie. 35.7% / 45 antw.
- 4 Op- en afrit A28 | We streven naar een extra op- en afrit van bedrijvenpark H2O op de A28 (bij Wezep). 31.0% / 39 antw.
- 5 Hotel | Er is ruimte voor een hotel op bedrijvenpark H2O. 26.2% / 33 antw.
- 6 Landschap | Bedrijvenparken moeten goed in het landschap worden ingepast. 25.4% / 32 antw.
- 7 Klimaatverandering | Bij de herinrichting van bedrijfspercelen houden we rekening met klimaatverandering. 17.5% / 22 antw.
- 8 Ommetjes | Het is belangrijk om aantrekkelijke ommetjes te creëren voor de gezondheid van de werknemers op

✓ bedrijvenparken. 14.3% / 18 antw.

9 Parkmanagement I We streven naar actief parkmanagement,
zodat bedrijvenparken schoon, heel en veilig zijn. 11.9% / 15 antw.

4 Omgevingsvisie: Woningbouw

Aantal respondenten: 196

4.1 Vraag 1: Meer woningen

In de regio Zwolle is een tekort aan woningen. Aan de omliggende gemeenten zoals Hattem is gevraagd of zij extra huizen willen bouwen, als bijdrage aan de oplossing van dit tekort. Meer woningen bouwen is een flinke opgave, maar kan ook een bijdrage leveren aan de voorzieningen (winkels, sport, cultuur) in Hattem. Welke optie heeft uw voorkeur?

- 1 Hattem bouwt de komende 20 jr zo'n 600 nieuwe woningen. (Ter verg. in Assenrade worden 270-280 woningen gebouwd.) Iedereen die nu in Hattem woont, kan dan blijven wonen. Er is ruimte voor terugkeer van jonge gezinnen en een beperkte instroom van buitenaf.

75.9% / 148 antw.

☐
- 2 Hattem moet de komende 20 jaar tussen de 1000 en 1250 woningen bouwen, waaronder 400-650 als bijdrage aan beperking van het tekort in de regio Zwolle.

17.9% / 35 antw.

☐
- 3 Hattem moet de komende 20 jaar zo'n 1500 nieuwe woningen bouwen, waaronder 900 als bijdrage aan beperking van het tekort in de regio Zwolle.

6.2% / 12 antw.

☐

4.2 Vraag 2: Waar bouwen we woningen?

Als er nieuwe woningen gebouwd worden kan dit op verschillende plekken in de gemeente. Wat vindt u de beste plek voor woningbouw?

Antwoorden op open vragen voor andere opties voor woningbouw (7 respondenten):

- 't Zand, mits er goede verbindingen zijn met de rest van de stad
- Oude industrieterrein
- Spoorzone Hattem, richting Hattemerbroek
- Industrie terrein, Noordgouw, Zaaier, Rosenboomspoor,
- Zeker niet in groengebieden transformatie van bestaande oude gebouwen en kantoren wordt landelijk ook als goede optie gezien.
- In breiding waar mogelijk
- Een mooie hoge toren

4.3 Vraag 3: Welk type woningen?

Aan welk type woningen is volgens u het meest behoefte in Hattem?

- 1

Woningen voor starters (betaalbare rijtjeswoningen).

42.9% / 84 antw.
- 2

Woningen voor senioren en/of 1 en 2-persoonshuishoudens (appartementen/ levens-loopbestendige woningen).

36.2% / 71 antw.
- 3

Duurdere woningen (mix van rij, tweekappers en vrijstaand).

20.9% / 41 antw.

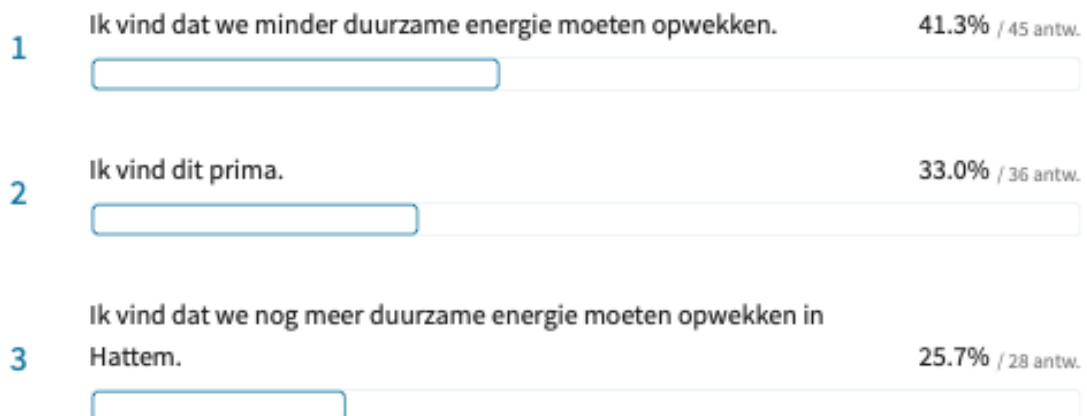
5 Omgevingsvisie: Duurzaamheid

Respondenten: 109

5.1 Vraag 1: Hoeveel duurzame energie?

(109 respondenten)

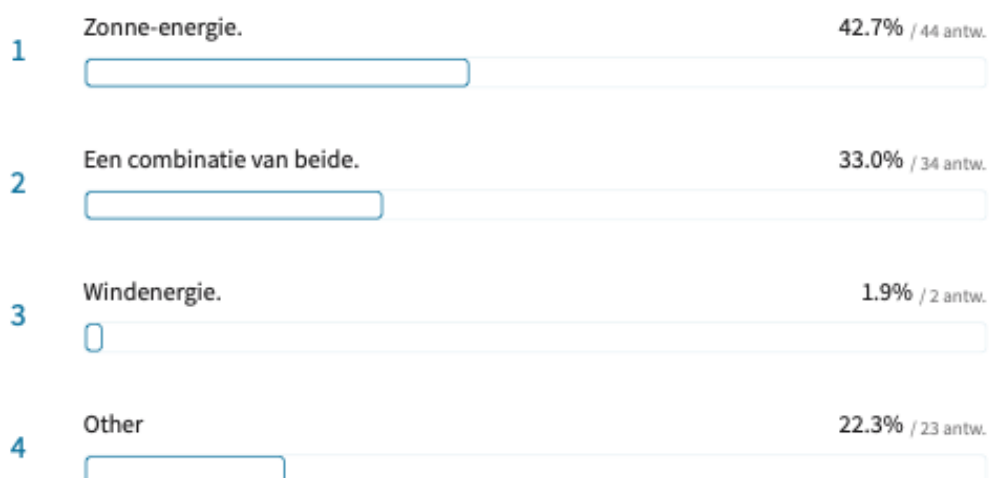
Als we in 2050 energieneutraal willen zijn, moeten we zo'n 600 Terajoule (Tj) aan duurzame energie opwekken. Dit zijn ongeveer 10 grote windmolens (207 Tj) en 100 ha (200 voetbalvelden) aan zonnepanelen (395 Tj). We verwachten 25% van de zonnepanelen te kunnen leggen op daken van bestaande en nieuwe gebouwen. Wat vindt u van deze opgave voor Hattem?

5.2 Vraag 2: Zonne-energie, windenergie of?

(103 respondenten)

Welke vorm van duurzame energie heeft uw voorkeur? Weet u een andere geschikte vorm van duurzame energie, vul deze dan bij 'overige' in.

Antwoorden gegeven bij overige:

- Aardgas
- Kern-, bio en "afval" grondstoffen
- Niet alleen zon en wind. Ook andere mogelijkheden bekijken
- Isolatie, kernenergie, water etc.
- Riothermie, stroom opwekken door de stroming in de IJssel
- Geothermie
- Kernenergie (landelijk)
- Zon, wind, is er ook nagedacht over waterkracht (stroming IJssel?)
- Zonne-energie op daken, windmolens langs knooppunt a28-n50. Geen enorme zonnevelden.
- Waterstof
- Gebruik maken van de stroming in de IJssel
- Zonne energie en via water
- Aardwarmte
- Geothermie
- Kernenergie
- Geothermie
- Geothermie
- Geothermie
- Geothermie
- Geothermie
- Geothermie
- Kunnen we de sterke stroming van de IJssel benutten?
- Kernenergie

5.3 Vraag 3: Waar zonnepanelen?

(108 respondenten)

We verwachten 25% van de zonnepanelen te kunnen leggen op daken van bestaande en nieuwe gebouwen. Welke locaties vindt u daarnaast het meest geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen? Weet u een andere geschikte locatie, vul deze dan bij 'overige' in.

1	Op andere plekken in Hattem, denk bijvoorbeeld aan de oude vuilstortplaats.	39.8% / 43 antw.
2	In weilanden ten noorden van de A28, bijvoorbeeld tussen de N50 en de spoorlijn.	30.6% / 33 antw.
3	Other	29.6% / 32 antw.

Antwoorden gegeven bij overige:

- Verplichten op huizen
- Naast woningen ook op veel gebouwen met geschikte daken bv bedrijfspanden , scholen e.d.
- Niet op grond, moet natuur blijven
- Eerst alle daken vol voordat landbouwgrond wordt gebruikt
- Alleen op daken.
- Op daken, daken en nog eens daken en we hebben het Wielink project
- Particulier
- De driehoek A28 - Spoordijk - Zuiderzeestraatweg
- Als mensen dat willen op hun daken.
- Daken en vuilstort en weilanden
- Eerst daken, nooit grasland opofferen dat heeft andere functies, eventueel boven parkeerterreinen, dus overdekt parkeren onder zonnepanelen.
- Daken van gebouwen
- op een geluidwal welke er moet komen om geluidsoverlast te beperken ter verbetering woongebied Enken.
- Buiten zicht van wandel- fietsroutes, want landschapsvervuiling
- Daken geluidsschermen snelweg
- Op daken verder nergens
- Huizen, i.c.m. een subsidie/ gunstige leenregeling zoals gemeente Elburg had.
- Op alle huurwoningen van Triada
- Onopvallend, uit het zicht. op de bovenkant van de spoorbrug?
- Goed verstopt want landschapsvervuiling, misschien in kunstwerken
- Buiten zicht van fiets en wandelroutes
- Zover mogelijk bij de bebouwde kom vandaan.
- Buiten zicht van wandel en fietsroutes is toch landschapsvervuiling
- buiten zicht vanaf wandel en fietsroutes
- Buiten zicht vanaf de wandel en fietsroutes
- Op daken van particulieren en bedrijfspanden, niet in natuur of op andere plekken met ecologische waarde (natura2000 of GNN bijv)
- Buiten zicht van fiets- en wandelroutes
- Buiten zicht van de wandel- en fietsroutes. Tast uitzicht aan namelijk
- Buiten zicht vanaf de wandel en fietsroutes
- Alleen op daken, niet op grond
- Daken bedrijfspanden, parkeerplaatsen (bijvoorbeeld de bleek) overkappen met zonnepanelen
- Voetbalvelden kunnen belegd worden met zonnematten. Daarnaast langs spoor ook goed idee.

5.4 Vraag 4: Waar windmolens?

(109 respondenten)

Welke locaties vindt u het meest geschikt voor het plaatsen van windmolens? Weet u een andere geschikte locatie, vul deze dan bij 'overige' in.

Antwoorden gegeven bij overige:

- Langs de IJssel tussen de twee bruggen
- In het klaverblad van de kruising N50 A28
- Hoe duurzaam zijn windmolens?
- Niet zie nu al hoeveel ellende de aanleg van de huidige windmolens heeft gekost.
- Beide A + B en op Netelhorst